

Υπόθεση C-39/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Ιανουαρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Ιανουαρίου 2020

Αναιρεσείον:

Staatssecretaris van Financiën

Αναιρεσίβλητη:

Jumbocarry Trading GmbH

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αντικείμενο της κύριας δίκης αποτελεί η διαφορά μεταξύ του Staatssecretaris van Financiën (Υφυπουργού Οικονομικών, στο εξής: Staatssecretaris) και της εταιρίας Jumbocarry Trading GmbH (στο εξής: Jumbocarry Trading) σχετικά με την ειδοποίηση πληρωμής δασμών που κοινοποιήθηκε στην Jumbocarry Trading.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Η παρούσα αίτηση προδικαστικής απόφασεως σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ αφορά την παραγραφή τελωνειακών οφειλών. Πρόκειται κυρίως για το ζήτημα αν οι διατάξεις περί αναστολής του χρόνου παραγραφής τελωνειακών οφειλών εφαρμόζονται και επί τελωνειακής οφειλής ήδη γεννημένης προ της ισχύος των εν λόγω διατάξεων, η οποία οφειλή όμως δεν είχε ακόμη παραγραφεί κατά τον χρόνο που τέθηκαν σε ισχύ οι διατάξεις αυτές.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Εφαρμόζονται τα άρθρα 103, παράγραφος 3, στοιχείο β', και 124, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, επί τελωνειακής οφειλής ήδη γεννημένης πριν από την 1η Μαΐου 2016, η οποία όμως δεν είχε ακόμη παραγραφεί κατά την ημερομηνία εκείνη;
2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα: Παραβιάζει η εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων τις αρχές της ασφάλειας του δικαίου ή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- Άρθρο 221, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: ΚΤΚ).
- Άρθρα 22, παράγραφος 6, 29, 103, παράγραφοι 1 και 3, 124, παράγραφος 1, στοιχείο α', και 288, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2013, για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 269, σ. 1, στο εξής: ΕΤΚ).
- Άρθρο 8, παράγραφος 1, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2015/2446 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2015, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά λεπτομερείς κανόνες σχετικούς με ορισμένες από τις διατάξεις του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 343, σ. 1, στο εξής: κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός 2015/2446)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η Jumbocarry Trading κατέθεσε στις 4 Ιουλίου 2013 διασάφηση μιας εισαγωγής εμπορευμάτων κεραμικών ειδών για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία. Δήλωσε δε ως χώρα καταγωγής των εμπορευμάτων το Μπαγκλαντές, με αποτέλεσμα να υπολογιστεί μηδενικός δασμός, αφού για τη χώρα αυτή ισχύουν δασμολογικές προτιμήσεις. Όταν όμως αποδείχθηκε ότι το σχετικό προσκομισθέν πιστοποιητικό καταγωγής ήταν πλαστό, ο Inspecteur van de Belastingdienst (ελεγκτής της αρχής δημοσίων εσόδων, Κάτω Χώρες, στο εξής: Inspecteur) γνωστοποίησε εγγράφως στη Jumbocarry Trading την 1η Ιουνίου 2016 ότι επρόκειτο να επιβάλει εκ των υστέρων είσπραξη των δασμών με δασμολογικό συντελεστή 12 %. Στο ίδιο έγγραφο της γνωστοποιούσε ότι είχε τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή της επ' αυτού εντός 30 ημερών. Στις 18 Ιουλίου 2016 η εν λόγω τελωνειακή οφειλή

με ημερομηνία γένεσης την 4η Ιουλίου 2013 γνωστοποιήθηκε στην Jumbocarry ως ειδοποίηση πληρωμής.

- 2 Το διαφιλονικούμενο ζήτημα ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου Gerechtshof Amsterdam (εφετείου του Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες, στο εξής: Gerechtshof) ήταν αν η τελωνειακή οφειλή είχε ήδη αποσβεστεί στις 18 Ιουλίου 2016.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων στην κύρια δίκη

- 3 Το Gerechtshof αποφάνθηκε ότι το άρθρο 124, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ETK προβλέπει ότι η τελωνειακή οφειλή αποσβέννεται όταν δεν μπορεί πλέον να γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη σύμφωνα με το άρθρο 103 του ETK, ήτοι μετά το πέρας περιόδου τριών ετών από γενέσεώς της. Συνεπώς η επίδικη τελωνειακή οφειλή είχε ήδη αποσβεσθεί πριν από τις 18 Ιουλίου 2016. Το άρθρο 103, παράγραφος 3, στοιχείο β', του ETK ορίζει ωστόσο ότι αυτή η περίοδος των τριών ετών αναστέλλεται από την ημερομηνία κατά την οποία οι αρχές ενημέρωσαν ότι σκοπεύουν να γνωστοποιήσουν την τελωνειακή οφειλή, συγκεκριμένα δε από την ημερομηνία της εν λόγω ενημέρωσης μέχρι το τέλος του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου ο οφειλέτης δικαιούται να εκφράσει την άποψή του. Αυτή η περίοδος είναι 30 ημέρες σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2015/2446. Επομένως, σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 103, παράγραφος 3, στοιχείο β', του ETK, η επίδικη τελωνειακή οφειλή δεν είχε ακόμη παραγραφεί στις 18 Ιουλίου 2016.
- 4 Ωστόσο, κατά την κρίση του Gerechtshof, η εφαρμογή των ως άνω διατάξεων σε μια περίπτωση όπως η επίδικη παραβιάζει βασικές αρχές του δικαίου της Ένωσης και συγκεκριμένα την αρχή της ασφάλειας δικαίου και την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Κατά την ημερομηνία γένεσης της τελωνειακής οφειλής στις 4 Ιουλίου 2013 για την Jumbocarry Trading δεν ήταν ούτε σαφές ούτε προβλέψιμο –δεδομένου ότι ο ETK δημοσιεύτηκε στις 10 Οκτωβρίου 2013 –ότι θα μπορούσε να έρθει αντιμέτωπη με αναστολή του χρόνου παραγραφής για χρονικό διάστημα 30 ημερών. Ως εκ τούτου το Gerechtshof εκτιμά ότι ο έλεγχος αν η τελωνειακή οφειλή γνωστοποιήθηκε εγκαίρως στην Jumbocarry Trading πρέπει γίνει με βάση τον ΚΤΚ, ο οποίος ίσχυε πριν από τον ETK. Το άρθρο 221, παράγραφος 3, του ΚΤΚ προέβλεπε επίσης περίοδο παραγραφής τριών ετών, χωρίς όμως καμία αναστολή. Για τον λόγο αυτόν, το Gerechtshof αποφάνθηκε ότι η τελωνειακή οφειλή είχε πλέον αποσβεσθεί στις 18 Ιουλίου 2016 λόγω παραγραφής.
- 5 Ο Staatssecretaris άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Hoge Raad (Ανώτατου Δικαστηρίου των Κάτω Χωρών). Οι λόγοι της αναιρέσεως αφορούν το ως άνω παρατιθέμενο σκεπτικό του Gerechtshof.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 6 Κατά τον προσδιορισμό των χρονικών ορίων ισχύος μια νέας διάταξης πρέπει σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου να γίνεται διάκριση μεταξύ διαδικαστικών κανόνων και κανόνων ουσιαστικού δικαίου. Για τους δικονομικούς κανόνες γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζονται κατά κανόνα από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος τους, ενώ οι ουσιαστικοί κανόνες συνήθως ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι, όσον αφορά καταστάσεις που δημιουργήθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος τους, ισχύουν επ' αυτών μόνον εφόσον τούτο συνάγεται σαφώς από τη διατύπωσή τους, τον σκοπό τους ή τη δομή τους. Ισχύει εξάλλου ότι ο νέος κανόνας δικαίου εφαρμόζεται από τότε που τίθεται σε ισχύ ο εισαγωγικός του νόμος και ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί μεν επί προϋφιστάμενων νομικών καταστάσεων και επί των εξ αυτών απορρεόντων δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν οριστικά πριν από την έναρξη ισχύος του, εφαρμόζεται ωστόσο άμεσα επί των μελλοντικών αποτελεσμάτων των καταστάσεων που έχουν δημιουργηθεί υπό το προϊσχύσαν δίκαιο, καθώς και επί νέων νομικών καταστάσεων και των εξ αυτών κτηθέντων δικαιωμάτων. Εν προκειμένω οι σχετικές διατάξεις ισχύουν από την 1η Μαΐου 2016 σύμφωνα με το άρθρο 288, παράγραφος 2, του ΕΤΚ.
- 7 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν συνάγεται με βεβαιότητα αν μια διάταξη που προβλέπει αναστολή της παραγραφής –όπως το άρθρο 103, παράγραφος 3, του ΕΤΚ– πρέπει να θεωρηθεί ως κανόνας ουσιαστικού δικαίου.
- 8 Το Δικαστήριο στην απόφασή του επί της υπόθεσης *Molenbergnatie* (C-201/04, EU:C:2006:136, σκέψη 41) έκρινε, όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων του τότε νέου ΚΤΚ, ότι, επί των πραγματικών περιστατικών από τα οποία απορρέει η τελωνειακή οφειλή και τα οποία είναι προγενέστερα της έναρξης ισχύος του ΚΤΚ, αφενός μεν εφαρμόζονται οι κανόνες ουσιαστικού δικαίου της προηγούμενης ρύθμισης, αφετέρου δε οι διαδικαστικές διατάξεις του ΚΤΚ. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με το άρθρο 221, παράγραφος 3, του ΚΤΚ όπως ίσχυε την 1η Ιανουαρίου 1994, ως εξής:
- «Επιβάλλεται, συνεπώς, στον βαθμό που η οφειλή, με την παρέλευση της προθεσμίας του άρθρου 221, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα, έχει παραγραφεί και, κατά συνέπεια, αποσβεσθεί, να θεωρηθεί ότι η διάταξη αυτή θέτει ουσιαστικό κανόνα.»
- 9 Εφόσον σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΤΚ είχε παρέλθει την 1η Μαΐου 2016 η τριετής προθεσμία για την είσπραξη της τελωνειακής οφειλής, από την απόφαση *Molenbergnatie* συνάγεται ότι ο εν λόγω οφειλέτης υπεισήλθε πλέον σε μια οριστική νομική κατάσταση επί της οποίας δεν επιτρέπεται να εφαρμοστεί η μεταγενέστερη νομοθεσία. Στην προκειμένη περίπτωση, ωστόσο, η τελωνειακή οφειλή της *Jumbocarry Trading* δεν είχε ακόμη παραγραφεί την 1η Μαΐου 2016. Από αυτή την άποψη η υπόθεση της *Jumbocarry Trading* διαφέρει από εκείνη στην οποία αναφέρεται η σκέψη 41 της απόφασης *Molenbergnatie*.

- 10 Αφενός, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η άποψη ότι η αναστολή παραγραφής της τελωνειακής οφειλής εμποδίζει την οριστική απόσβεση της τελευταίας. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει οι ίδιες οι διατάξεις που ρυθμίζουν την παραγραφή, τόσο η προθεσμία παραγραφής όσο και οι προβλεπόμενες περιπτώσεις αναστολής αυτής, να αντιμετωπίζονται ως ενιαία νομοθετική ρύθμιση. Τούτο θα σήμαινε ότι η Jumbocarry Trading στις 4 Ιουλίου 2013 υπεισήλθε σε μια οριστική νομική κατάσταση δυνάμει των διατάξεων περί παραγραφής που ίσχυαν βάσει του ΚΤΚ, με αποτέλεσμα να μη χωρεί εφαρμογή ούτε του άρθρου 103 ούτε του άρθρου 124, παράγραφος 1 του ΕΤΚ, κατά το μέτρο που αυτά ρυθμίζουν διαφορετικά την υφιστάμενη κατάσταση. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν αδιάφορο αν η τελωνειακή οφειλή της Jumbocarry Trading δεν είχε ακόμη παραγραφεί την 1η Μαΐου 2016.
- 11 Αφετέρου, θα ήταν δυνατό να υποστηριχθεί ότι μια διάταξη που απλώς ρυθμίζει την παρέλευση μιας προθεσμίας πρέπει να διακρίνεται από διατάξεις οι οποίες εξαρτούν την παρέλευση της προθεσμίας αυτής από μια διαδικαστική πράξη που λαμβάνει χώρα όσο εκκρεμεί η διαδικασία για την εκ των υστέρων είσπραξη. Έτσι και εν προκειμένω, το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης του οφειλέτη πριν από την κοινοποίηση της τελωνειακής οφειλής, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 22, παράγραφος 6, του ΕΤΚ, αναστέλλει την παρέλευση της προθεσμίας. Αυτή η αναστολή κατόπιν διενέργειας μιας διαδικαστικής πράξης (κλήση προς ακρόαση της Jumbocarry Trading) μπορεί συνεπώς να θεωρηθεί διαδικαστική διάταξη που συνδέεται άρρηκτα με το άρθρο 22, παράγραφος 6, του ΕΤΚ. Δεδομένου λοιπόν ότι οι διαδικαστικές διατάξεις εφαρμόζονται από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος τους, τούτο θα σήμαινε ότι τα άρθρα 124, παράγραφος 1, στοιχείο α', και 103 του ΕΤΚ έπρεπε να εφαρμοστούν αμέσως στο πλαίσιο της διαδικασίας που εκκίνησε την 1η Μαΐου 2016, ή και μεταγενέστερα, για την εκ των υστέρων είσπραξη τελωνειακής οφειλής, η οποία ήταν γεννημένη όταν ακόμη ίσχυε ο ΚΤΚ.
- 12 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, από τα άρθρα 124, παράγραφος 1, στοιχείο α', και 103, παράγραφος 3, του ΕΤΚ δεν μπορεί ευχερώς να συναχθεί αν οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται αφ' εαυτών μετά την 1η Μαΐου 2016 επί μιας επικείμενης εκ των υστέρων είσπραξης τελωνειακής οφειλής η οποία ήταν γεννημένη ενώ ίσχυε ο ΚΤΚ και σύμφωνα με αυτόν δεν είχε ακόμη επέλθει απόσβεσή της λόγω παραγραφής. Για τον λόγο αυτόν, το Hoge Raad υποβάλλει στο Δικαστήριο το πρώτο προδικαστικό ερώτημα.
- 13 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, παραμένει το ζήτημα αν είναι ορθή η άποψη του Gerechtshof ότι η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ΕΤΚ παραβιάζει τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της Ένωσης περί ασφάλειας δικαίου και περί δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και ότι ως εκ τούτου δεν μπορούν να εφαρμοστούν έναντι της Jumbocarry Trading.
- 14 Υπέρ της ανωτέρω απόψεως θα μπορούσε να προβληθεί και ότι κατά την ημερομηνία γενέσεως της τελωνειακής οφειλής δεν ήταν σαφές και προβλέψιμο ότι επρόκειτο να τροποποιηθούν οι τελωνειακές διατάξεις για την εκ των υστέρων

είσπραξη και για την παραγραφή με τέτοιο τρόπο ώστε να θεσπισθεί το δικαίωμα ακρόασης προ πάσης εκ των υστέρων εισπράξεως από τις τελωνειακές αρχές και ταυτόχρονα να συνεπάγεται την αναστολή της παραγραφής για τη διάρκεια της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2015/2446.

- 15 Θα μπορούσε όμως επίσης να υποστηριχθεί και η άποψη ότι ο οφειλέτης δεν δικαιούται να θεωρεί δεδομένο κατά τον χρόνο κατάθεσης της τελωνειακής διασάφησης ότι οι διαδικαστικές διατάξεις θα παραμείνουν αμετάβλητες. Κατά την τροποποίηση μιας διαδικαστικής διάταξης ο ενωσιακός νομοθέτης πρέπει να σταθμίζει αφενός μεν το συμφέρον της Ένωσης, προς εξυπηρέτηση του οποίου λαμβάνεται το εν λόγω μέτρο, αφετέρου δε το συμφέρον των ενδιαφερόμενων προσώπων να μην θιγούν τα δικαιώματά τους. Ο έλεγχος της κατά τα ανωτέρω στάθμισης που διενεργήθηκε από τον ενωσιακό νομοθέτη δεν εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια, αλλά υπάγεται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Επιπλέον, πρέπει να αποσαφηνιστεί αν ο ενωσιακός νομοθέτης μπορούσε να συνδέσει άμεσα τη νέα ρύθμιση, που παρέχει στον οφειλέτη περιθώριο 30 ημερών για προηγούμενη ακρόαση του εντός 30 ημερών πριν από οποιαδήποτε εκ των υστέρων είσπραξη τελωνειακής οφειλής, με την ισόχρονη αναστολή της παραγραφής. Δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή η νομική κατάσταση του οφειλέτη βελτιώνεται με τη θέσπιση του απόλυτου δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης εντός προθεσμίας 30 ημερών, το Hoge Raad εκτιμά ότι η συνάρτηση του δικαιώματος αυτού με ισόχρονη αναστολή της παραγραφής δεν προξενεί στον οφειλέτη τέτοια επιδείνωση της νομικής του κατάστασης ώστε να αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 103, παράγραφος 3, του ΕΤΚ. Επειδή ωστόσο υπάρχουν επιφυλάξεις επ' αυτού, το Hoge Raad υποβάλλει το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.